

OBRTNI VESTNIK

strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva.

»Obrtni Vestnik«

izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno . . . K 24
polletno . . . » 12
posamezna številka . . . » 1

Oficijelno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“ s sedežem v Laškem trgu
in slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Ponatis dovoljen le z navedbo vira.

Cene Inzeratom:

Pri 1^x objavi 1/1 str. K 600
» » » 1/2 » » 360
» » » 1/4 » » 200
» » » 1/8 » » 120
Pri večkratni objavi primeren popust.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, Dunajska cesta 20

III. letnik.

V Ljubljani, 15. novembra 1920.

Štev. 19. in 20.

Carina.

Po sklepu ministrskega sveta z dne 21. marca 1919 se je razširila veljavnost srbskega carinskega zakona in zakona o splošni carinski tarifi ter carinskega postopka na celo ozemlje naše nove kraljevine.

Obenem je izdalo finančno ministrstvo nalog, da se organizira po celi kraljevini carinska služba. Začetkom aprila 1919 l. je začela poslovati carinarnica v Ljubljani in kmalu na to tudi druge carinarnice na provizoričnih mejah Slovenije. Naše obrtništvo in trgovina je prišlo vsled bližine carinske meje v popolnoma nov položaj. Medtem ko je bila Češka in Avstrija in Ogrska do razpada monarhije z nami enotno ozemlje in je našo obrtništvo naročalo neovirano svoje obratne potrebščine od tam tako, da smo imeli s tedanjim inozemstvom le malo prometa, nas je sedanja carinska meja, ki poteka le nekoliko kilometrov za Ljubljano in nad Mariborom, odrezala od poprejšnjih zvez ter nas prisilila, da se gospodarsko nanovo orijentiramo in uredimo. Srbski carinski zakon ima vzgojevalno tendenco in zaščitno za domačo industrijo in obrt. Ker pa so se cene predmetov in produkcijski predpogoji zelo spremenili, ne nudijo v posameznih strokah carinske postavke obrtniku one zaščite, katero potrebuje za svoj obstoj in razvoj proti inozemski konkurenci, medtem ko podražuje na drugi strani posamezne vrste blaga za previsoke odstopke. Posledica tega je bila, da sedaj poplavlja naš trg inozemski produkt, predvsem avstrijski in češki, ki je cenejši, kakor naši domači izdelki. Vsled tega je nameravalo ministrstvo za trgovino in industrijo izvesti revizijo carinske tarife, pa je vsled nestalnosti gospodarskih razmer moralo delo odložiti. Za Slovenijo zbira zadevni material Trgovska in obrtniška zbornica in Zveza trgovskih gremijev in zadrug v Ljubljani, ki daje interesantom vsa zadevna pojasnila.

Sedaj veljavna uvozna carinska tarifa ima dve vrsti postavk, in sicer: maksimalne in minimalne. Po maksimalnih postavkah se carini blago, ki prihaja iz nepogodbenih držav, na primer iz Nemčije, Avstrije, Ogrske, Bolgarske, Turčije in Poljske. Po minimalnih postavkah, ki se do 50% nižje kakor maksimalne, se odpremlja uvažano blago, ki prihaja iz držav, s katerimi imamo

trgovske pogodbe, kakor vse antantne in nevtralno države. Za nas pride izmed njih posebno Italija, Francija, Švica in Čehoslovaška vpoštev. Za dokaz, da je blago res iz ene izmed navedenih držav, služi spričevalo o izvoru (certificat d'origine), katerega je treba tovrstnemu listu priložiti. Uvozna carina se mora plačevati v zlatu, oziroma v dinarski ali kronski novčanci z gotovim pribitkom, takozvano agiodoklado, katere višino določa finančni minister po tečaju devize New-York na beograjski borzi. Za sedaj znaša ta doklada 100% to je en zlati dinar za dva srebrna dinarja oziroma 8 kron. Prvotno je znašala lansko leto ta doklada 3 20 K pa se je potem s povečanjem relacije med krono in dinarjem sukcesivno povečala na sedanjo višino.

Poseben pojav po-vojnege gospodarstva v državah z devalvirano valuto, med katere spada tudi naša, je izvozna carina. Izvozno carino so pri nas vpejljali šele novembra meseca 1919 in je bila od takrat vsled spreminjanja cen izvoznih predmetov že dvakrat revidirana in sicer meseca aprila 1920 in meseca julija oziroma avgusta 1920. Namen izvozne carine je obdavčiti konjunkturo izvozne trgovine od nas v dežele z dobro valuto in reducirati neopravičeno visoke dobičke izvoznicarjev na dopustno mero in varovati s tem konzumenta. Te teoretične naloge pa izvozna carina v sedANJI praksi ne vrši, ker so bili pri končni redakciji zadevne naredbre razen gospodarskih razlogov politični momenti preveč vpoštevani.

Zadnja naredba o izvozni carini je izšla v »Uradnem listu« z dne 20. avgusta 1920, št. 96. Izvozna carina se plačuje v srebrnem dinarju brez vsake druge doklade. Favorizira izvoz mesa in mesnih izdelkov, masti in drugih agrarnih produktov, medtem ko otežkočuje izvoz nekaterih industrijskih produktov in obrtniških izdelkov. Naloga prihodnje revizije izvozne carinske tarife bo da spravi interese naše obrti in industrije v sklad s splošnogospodarskimi in fiskalnimi interesi.

Glede olajšav, ki so bile v svrhu pospeševanja naše industrije in obrtništva dovoljene pri uvozu potrebščin iz inozemstva opozarjamo na naredbo, priobčeno v štev. 17 in 18 »Obrtnega Vestnika.«

Dr. F. R.

Naša obrt in industrija.

(Iz poročila obrtnega nadzorništva v Ljubljani o poslovanju v letu 1920.)

Velika industrija, kolikor jo je bilo v naših krajih, je bila do prevrata vsa v tujih rokah. Vsak razvoj domače industrije ali obrti je bil skoraj onemogočen. Po prevratu se je začelo z nacionaliziranjem raznih podjetij in tedaj smo šele opazili, koliko smo zamudili v preteklih letih in kako nam manjka dober pregled o gospodarskem položaju Slovenije. Sistematičnega dela za razvoj naše industrije in obrti nismo nikdar dosti poznali, tem manj pa še dovoljno skrb za višjo vzgojo našega obrtniškega naraščaja. Vsaka večja akcija je bila že v začetku pokopana, ker je zašla takoj na politično polje z običajnimi prepiri. Ostali smo vedno majhni, manjka nam pravega industrijskega duha, smisla za moderne obratovalnice in velikopoteznosti v snovanju podjetij, manjka pa zlasti smisla za celokupnost. Prvi odkrit pogled v te naše razmere nam je podalo naše obrtno nadzorništvo v svojem letnem poročilu o poslovanju v letu 1919. Na 50 straneh nam slika položaj, v katerem se nahajajo naša podjetja in položaj delavstva. Dostikrat so izrečene težke obsodbe naših podjetnikov, ki se naj bi resno upoštevale ter pripomogle do zboljšanja v naši obrti in industriji.

Obrtno nadzorništvo je nadzorovalo v preteklem poslovnem letu 343 obratov, v katerih je bilo zaposleno 7292 moških in 1667 ženskih delavcev. Izmed teh nadzorovanih obratov je bilo 98 obratov tvorniškega značaja.

V preteklem letu se ni gradilo večjih novih obratovalnic. Samo eno podjetje (kovinske stroke) je k starim delavnicam prigradilo nove, obsežne objekte in eno podjetje (kemična industrija) je postavila na novo od ognja uničene objekte.

Živahnijeje je bilo gibanje pri manjših obratih: vršilo se je 94 (leta 1917 24) komisijonelnih ogledov za obrtno-policijsko in gradbeno dovoljenje.

Gospodarsko življenje, kakor tudi vse industrijsko in obrtno gibanje je stalo v znamenju prevrata in pod uplivi velike gospodarske depresije. Težkoče glede dobavljanja surovin, glede izvoza izdelkov in uvoza potrebnih sredstev, vedno rastoča draginja in vsled razmer vladajoče razpoloženje med delavstvom — vse to je delo oviralo in ni bilo mogoče upostaviti delovanje industrijalnih podjetij v normalno stanje. Vse te razmere so tudi na delavstvo tako neugodno vplivale, da so bili mezdni boji na dnevnem redu. Obrtno nadzorništvo je poslovalo samostojno pri 38 mezdnih gibanjih, pri 4 stavkah in pri 1 izporu. Ta se razdelijo na 23 podjetij in 323 obratov, pri katerih je bilo 7430 delavcev zaposlenih. Od 38 gibanj se je uredilo 8 s popolnim uspehom, 25 z delnim in 5 gibanj je ostalo brezuspešnih.

V poslovnih dobi je bilo 11 stavk, izmed katerih je trpela najkrajša 2 dneva in najdaljša (v grafični industriji) pa 55 dni. Pri teh stavkah je bilo udeleženi 2028 delavcev in je bilo potrošenih 423.728 delavskih ur. Ako se računa povprečni zaslužek za delavno uro na približno 1.75 K (14 K dnevno), potem nam predstavljajo te stavke izgubo od 741.500 kron samo na delavnem zaslužku. Na javno gospodarsko življenje niso imele te stavke posebnega ali katastrofalnega vpliva.

Radi neugodnega položaja valute našega denarja in s tem zvezano draginjo vseh potrebščin, so ležale mrtve cele industrijalne panoge.

Obrtno nadzorništvo podaja sledeči pregled:

Razred I.: Industrija prirodnih izdelkov se je, kolikor spada v okvir obrtnega nadzorništva, komaj gibala.

Razred II.: Plavžarstvo (ne spada pod obrtno nadzorništvo).

Razred III.: Kamena, zemeljna, ilovna in steklarska industrija je skoraj popolnoma počivala. Le nekaj opekarn, 2 steklarni in nekaj keramičnih podjetij je bilo na pol zaposlenih.

Razred IV.: Kovinska industrija je bila le v manjšem obsegu v obratovanju.

Razred V.: Industrija strojev, aparatov, instrumentov je bila dobro zaposlena, a je manjkalo dobro kvalificiranih delavcev in potrebnih surovin.

Razred VI.: Lesna industrija je bila splošno v polnem obratu.

Razred VII.: Industrija gumijevih izdelkov nima nobenega obrata v Sloveniji.

Razred VIII.: Kožarska industrija je bila, radi pomanjkanja surovin le pol zaposlena.

Razred IX.: Tekstilna industrija je popolnoma počivala.

Razred X.: Tapetniška industrija je skoro polnoma počivala.

Razred XI.: Oblačilna industrija je bila dobro zaposlena.

Razred XII.: Papirna industrija je bila v polnem obratu.

Razred XIII.: Živilna industrija je bila v polnem obratu.

Razred XIV.: Krčmarstvo je cvetelo.

Razred XV.: Kemična industrija je bila komaj na pol zaposlena.

Razred XVI.: Stavbinska industrija je mirovala.

Razred XVII.: Grafična industrija je bila v polnem obratu.

Razred XVIII.: Obratovanje na nestalnem mestu je skoro izumrlo.

Razred XIX.—XXII.: Trgovstvo je bilo dobro zaposleno.

Razred XXIII.: Transportna podjetja so bila v polnem obsegu v obratovanju.

V ozki zvezi s tem položajem industrije je tudi brezposelnost, kajti ti obrati so večinoma zaposlili le svoje najboljše delavce. Posebno občutno je trpelo v tej mrtvi dobi delavstvo od zdavno udomačenih industrij, kakor na pr. slamnikarstvo na Kranjskem, tekstilna industrija v celi Sloveniji in kovinska industrija na Štajerskem. Vse opekarnice so zaposlile komaj $\frac{1}{2}$ prejšnjega števila delavcev, istotako usnjarska in kemična industrija.

Zlasti občutna je bila brezposelnost pri nižje kvalificiranem delavstvu, tako da je delavstvo v velikem številu odpotovalo v premogokope v Srbijo in Bosno.

Eksistenčne razmere delavstva so bile v preteklem letu slabe in dasi so se zaslužki povišali, vendar se ni dvignil gromni položaj delavstva, ker povišanja niso mogla ohraniti ravnovesja z rastočo draginjo. Popivanje, ki se je pojavilo v nekaterih krajih v večji meri, ne gre na račun boljših mezd, temveč stranskih prislužkov in obupnega položaja delavstva, ki si je

hotelo deloma s tem opojnim strupom ublažiti duševne razdvojenosti.

Vzornih varstvenih in higijenskih naprav sploh ni najti v industrijskih podjetjih Slovenije, razven v par večjih obratih. Zelo slabe stavbene razmere vladajo v usnjarskih in strojarskih obratih, ki so večinoma v najprimitivnejšem stanju, posebno oni na deželi. Manjše strojarne po deželi so v stavbinskem oziru tako pomanjkljivo urejene, da preti delavcem vedna nevarnost, da ponesrečijo, tehnične naprave so nepopolne in tako neodgovarjajoče, da se v mnogih podjetjih izdelava več manjvrednega, ko polnovrednega blaga.

Istotako se nahajajo v slabem stanju podeželne žage, kjer ni prav nič skrbjeno za varnostne naprave in tudi v kovinski industriji je mnogo obratov, ki so zelo v slabem stanju.

Posebno žalostne so razmere v oblačilni industriji, kjer prevladuje mala obrt in mnogo pritožb je o stanju obratovalne živilne industrije, kjer se je dognalo v mnogih slučajih vse prej, kakor red in čistota. To so najboljši dokazi, koliko velikopoteznosti primanjkuje našim industrijcem in obrtnikom v snovanju podjetij. Obrtno nadzorništvo navaja za to kot tipične dokaze obratovalnice v živilski in kovinski industriji, izmed katerih prve splošno ne odgovarjajo predpisom, druge se pa poslužujejo večinoma ročnega dela, ako pa nimajo motorni obrat, so na razpolago navadno najskromnejši in najpočasnejši stroji.

Od vseh 343 nadzorovanih obratov, od katerih je 98 tvorniškega značaja, se je ugotovilo celih 14 obratov, kjer je bila delavcem kopalnica na razpolago in še od teh so bile le 4, ki so v resnici ugodne in modernim higijenskim zahtevam odgovarjajoče, ostale so pa samo zasilne naprave, tako da se jih delavci po navadi radi tega niti ne poslužujejo.

V poslovnem letu je bilo obrtnemu nadzorništvu naznanjenih 268 obrtnih nezgod, ki so pa gotovo višje, ker obrati vseh nezgod ne naznanjajo. Število smrtnih slučajev je bilo 9, kar predstavlja zelo visoko število.

Največ nesreče se je zgodilo v obratih lesne industrije in sicer 64 t. j. 24% vseh prijavljenih nezgod, kar je pripisovati pomanjkljivim varnostnim pripravam.

Lesni industriji sledi strojna industrija, kjer je bilo 35 nesreč ali skoro 13,72% od vseh prijavljenih nezgod.

Za prvo pomoč pri nezgodah je pri vseh obratih premalo oskrbljeno, ravnotako je nezadostno zdravniško preiskovanje delavstva, vsled česar se zgodi, da dostikrat nezdravo delavstvo okužuje izdelke (peki, slaščičarji) ali se pa zgodi, da se niti najmanj ne skrbi za varnostne naprave v obratih, kjer je delavstvo v trajnih stikih z industrijalnimi strupi (svinec, barve v kemični in usnjarski industriji)

Žalostno je poročilo obrtnega nadzorništva o vajencih. Vajeniško vprašanje je danes eno najvažnejših, ker se gre za naš obrtniški naraščaj. Poročilo dokazuje, da se večina obrtnikov tega ne zaveda. Razmere v vojni in po vojni, pomanjkanje kvalificiranih delavcev, visoke mezde itd. so povzročile, da so se podjetniki posluževali vajencev čez postavne meje. Naj navedemo samo nekatere najbolj kričeče slučaje. V 9 kovinskih obratih je bilo število pomočnikov in vajencev sledeče:

1 obrat	13 vajencev	s 3 pomočniki
1 „	11 „	„ 32 „

1 obrat 11 vajencev s 71 pomočniki

1 „ 7 „ „ 72 „

1 „ 7 „ „ brez pomočnikov

1 „ 6 „ „ 72 „

1 „ 6 „ „ 71 „

1 „ 5 „ „ brez pomočnikov.

6 mizarskih obratov s sledečim razmerjem:

1 obrat 7 vajencev s 71 pomočnikom

1 „ 6 „ „ brez pomočnikov

2 obrata 5 „ „ „

1 obrat 4 „ „ „

Kot najbolj žalosten primer navaja nadzorništvo en kovaški obrat, kjer ni bilo ne pomočnika ne mojstra, pač pa 3 vajenci. Vodila je obrat ženska, vdova po kovaču, seveda neizučena.

Obrtno nadzorništvo poroča glede vajencev:

»Te razmere bodo najslabše uplivala na bodočnost obrtništva, ker bo ta naraščaj slabo izučen in bo tudi v solidnosti naziranja pokvarjen. Te žalostne posledice pa prihajajo še v mnogo žalostnejšo luč, ako se še pomisli, da tu vajeniški naraščaj ni imel prilike, posečati obrtno nadaljevalne šole, ne glede na okoliščino, da je vstopil že k učenju obrti z mnogo slabjšo šolsko izobrazbo, kakor vajenci predvojne dobe. Splošno se je ugotovljalo, da so bili vajenci podivjani in lahkomišeln, nesolidni in brez resnosti do učenja. Slabe posledice na vajencih radi pomanjkanja pouka v delavnici in šoli se opazuje tudi iz dejstva, da še nikdar niso vajenci tako menjavali svoja učna mesta kakor v poslovni dobi. Mnogo je vajencev, ki so tudi tri ali štirikrat menjali učnega mojstra, enkratna menjava že ni bila nobena posebnost.«

Kam dovedajo te razmere naš obrtniški stan? Jasno je iz tega poročila, da tudi obrtniške zadrage v tem oziru ne izpolnjujejo niti najmanj svoje naloge, tem manj pa še nadzorovalne oblasti.

Iste razmere vladajo pri tvorniških obratih, kjer je naval vajencev še večji, ker ti obrati takoj v začetku plačujejo gotovi zaslužek in ker je tudi učna doba krajša. Posledice tega bo bridko občutila in težko nosila v bodočnosti naša industrija.

Obrtnemu nadzorništvu ni znan ni eden slučaj, da bi kako podjetje nudilo svojim vajencem potrebni pouk in šolanje. Opozarja zlasti večja podjetja, da naj po vzgledu modernega industrijalizma naprednejših držav vpeljejo šolanje in vzgojo naraščaja v lastnem delokrogu. Zelo pa dvomimo, da bode imel ta poziv pri nas kaj uspeha.

Iz obširnega poročila obrtnega nadzorništva smo podali tu samo izvleček. Želeti bi bilo, da bi dobili ta poročila vsi obrtniki v roke, kar bi gotovo dosti pripomoglo k zboljšanju razmer.

Mračne sile.

Zadnja številka »Trgovskega lista« prinaša članek z zgornjim naslovom, ki ga hočemo priobčiti v celoti, ker se z njegovimi izvajanjimi v polni meri strinjamo ter tudi obrtni stan v teh vprašanjih zastopa isto stališče. Članek se glasi:

Patrijotična dolžnost nam narekuje, da izpregovorimo par besedi o pojavih, ki so se v najnovejšem času razmahnili v Sloveniji in na Hrvaškem. V beogradskih časopisih, in sicer celo v časopisih, ki zasle

dujejo izključno gospodarske interese ter niso v službi nobene stranke, je bilo v zadnjih tednih čitati nebroj pikrih opazk' glede političnih razmer v Sloveniji. Povod k tem člankom so biljkoroška nesreča in pogreb bivšega avstrijskega maršala Borojeviča na Dunaju, ki se ga je udeležilo mnogo frankovskih generalov, in tudi nekdanji deželni glavar kranjski dr. Šušteršič. Ker so ti dogodki našli toliko odmeva in ostre obsodbe celo med strogo gospodarskimi krogi, smatramo za potrebno, da pojasnimo resnični položaj, in mislimo, da s tem ne stopimo iz programnega okvira, ki ga ima venomer pred očmi naš list.

»Trgovinski Glasnik« v Beogradu, ki ga štejemo k najboljšim gospodarskim časopisom Jugoslavije, je pred kratkim opozoril na habsburško nevarnost ter je prostodušno ugotovil, da v mnogih pokrajinah Jugoslavije delujejo mračne sile na to, da se obnovi habsburška oblast, ko je bilo treba petletnega krvavega klanja, da je bila vržena ob tla, v veliki meri po zaslugi srbskega naroda. Ker treba je pomisliti, da je bil neposredni povod za svetovno vojsko nesramni nastop habsburške monarhije proti kraljevini Srbiji, ki pa takrat ni klonila glave. Kot je iz članka razvidno, beogradski krogi pazno zasledujejo uvodoma očrtane dogodke in si ne delajo nobenih iluzij. Z zadoščenjem pa moramo takoj pripomniti, da so odločeni, z vsemi sredstvi zatreti vsak razruševalni pojav že v kali, in mislimo, da se jim bo to tudi brez težave posrečilo.

Z naše strani hočemo ugotoviti samo eno. Slovensko trgovstvo stoji zvesto na stališču enotne in močne Jugoslavije, ne samo iz globokega nacionalnega prepričanja, ampak tudi, ker vidi najlepšo bodočnost baš v svoji novi domovini. Naši duhovi so bili res do pred dvema leti vkljenjeni v verige hlapčevstva, nazadnjaštva in srednjeveške mračnosti, ali srbski bratje nam lahko verjamejo, da je to le še zgodovina za nas, na katero z veseljem in vsaki dan bolj pozabljamo. Naravno pa je da, se človek ne more na mah otresti vseh okov preteklosti, in to bodo Srbi sami dobro razumeli, ako se malo zamislijo v naš položaj. Ob priliki naše narodne nesreče na Koroškem je ugleden srbski list napisal besedo, da smo Slovenci robske duše, ter je Slovincem za vzgled postavil srbski narod, ki se je junaško otesel turškega jarma. Priznamo, da je koroški plebiscit za nas velika narodna klofuta, ki je treba, da se iz nje mnogo naučimo. Videli smo šele sedaj, da nismo doslej še imeli niti integralne slovenske politike, ampak smo poznali samo primorsko, kranjsko, štajersko in koroško politiko. Naš narodno-politični razvoj je pač še tako mlad, da ni prišlo še do obsirnejših političnih sintez. Ali k srbskemu očitku moramo pripomniti, da je pač bilo nekaj drugega ječati pod turškim jarmom kot pa v silnih germanskih kleščah. Vendar se nočemo izgovarjati, ampak se hočemo nekaj naučiti. Vidimo, in tudi v Beogradu vidijo, da je še mnogo elementov v državi, katerih patrijotizem je samo pogojen ter katerim je jugoslovenstvo še nekam tuje, da celo osvraženo, ki jih koroški dogodki niso dovolj iztreznili, nasprotno so jim vcepili razne subverzivne nakane, tako da sedaj rujejo med nami ter skušajo omajati državne temelje. Na te in vestne kroge mislijo beogradski časopisi, in mi smo samo veseli, da so tako točno informirani.

Zagotavljamo srbske brate, da i mi sami pazimo na to, da se ne razpase med nami grda protidržavna

gonja in povsod nastopamo v tem zmislu. Verujemo v zdravo jedro našega ljudstva in smo prepričani, da ne bo nasedlo tem narodnim propalicam, med katerimi je žalibog tudi precej inteligence. Slovenski trgovci, ki tvorijo znaten del naroda ter so v stalnem stiku s kmetiskim prebivalstvom, kot tudi vsi obrtniški krogi, bodo gotovo storili vse, da se preteča nevarnost odvrne. Res je, da je trgovstvo v mladi Jugoslaviji dosedaj žalibog igralo premajhno vlogo ter je centralna vlada in tudi večkrat slovenska pokrajinska vlada briskirala trgovski stan. V zadnji dveletni revolucijski dobi smo doživeli nešteto uredb osrednje vlade, ki z njimi pri vsem razumevanju za celokupne potrebe države ne moremo soglašati. Nestalnost notranje in zunanje trgovinske politike, prometna stagnacija, carinska uprava s svojim pravilnikom, zapostavljanje trgovstva v zakonodaji in upravi — ali to so stvari, ki trgovstvu še ne vzamejo vere v boljšo bodočnost Jugoslavije. Treba je pač še ogromnega dela, da se izvede vsa upravna konsolidacija države, in izkušeni predstavitelji trgovskega stanu se dobro zavedajo, da leži to delo bodočnosti na njihovih ramah. To pa jim ne jemlje poguma, nasprotno, to jih podžiga k skupnemu delu.

To smo smatrali za potrebno, da povdarimo, da ne bo nobenega dvoma o naši dobri volji.

Anketa glede učnih tečajev.

Dne 25. oktobra t. l. se je vršila pod predstvom ravnatelja Ivana Šubica v državni obrtni šoli v Ljubljani anketa radi obrtnih učnih tečajev. Prisotni so bili: ravnatelj Ivan Šubic, Engelbert Franchetti, načelnik pokrajinske zveze obrtnih zadrug za Slovenijo v Ljubljani, Franc Ravnikar, načelnik tesarske zadruge za Slovenijo, Štefan Špeletič, načelnik pokrajinske zadruge slikarjev, črko-slikarjev, pleskarjev in ličarjev, Karol Kordelič, načelnik čevljarjske zadruge v Ljubljani, Ferdo Primožič, zastopnik in tajnik mizarjske zadruge v Ljubljani, Feliks Majer, zvezni tajnik. V naslednjem prinašamo zapisnik ankete.

G. Šubic otvori anketo, priznavajoč upravičenost zahteve načelstva pokrajinske zveze obrtnih zadrug po državni pomoči za najurnejšo prireditve učnih tečajev za izobrazbo pomočnikov in mojstrov. Omenja, da je mnogo premišljeval o tem prečem vprašanju za razvoj slovenskega obrtništva ter uvideva mnoge težkoče, katere bo treba odstraniti za uresničitev prepotrebne aktualne zadeve. Predvsem treba meritorno rešiti vprašanje: Kdo bo poučeval? Navaja križ z ljudsko-šolskim učiteljstvom, kateri se vsled svojih udobnih gmotnih razmer ne ogrevajo več za obrtniški pouk ter se bodejo morala nova pota nastopiti.

G. Franchetti povdarja smer resolucije sprejete na zborovanju načelnikov obrtnih zadrug dne 27. junija 1920 ter navaja potrebo učnih tečajev že zgolj iz dejstva, da obrtni zakon iz l. 1912, ki ima še veljavo, ne pripusti mojstru brez mojsterske preizkušnje imeti vajenca ali pomočnika, kar znači propast obrti. Voja ni vsposobila obrtnike za preskušnje, treba je nemudoma vstvariti vrzel, ki vstvari spopolnitev zaostale pomočniške in mojsterske izobrazbe, kar bode edino imogoče s prireditvijo učnih tečajev, ki bi se naj otvorili po vseh večjih krajih.

G. Šubic navaja Škofjokoloko, kjer ne bi bilo niti učnih moči, niti učencev, torej ne bi bilo podlage za ustanovitev tečajev, kar bi se dogajalo i v drugih krajih.

G. Ravnikar se toplo zavzame za tečaje, ker le v teh vidi spas za rokodelske obrti, dočim se za njegovo tesarsko stroko kot koncesionirano obrt vrše na obrtni šoli kurzi. Iz lastne skušnje poroča o obiskovanju tesarskega tečaja na Dunaju, kjer so se obiskovalci na ekskurzijah po različnih obrtoviščih in zavodih mnogo naučili, zatoraj priporoča za kraj učnih tečajev le večje industrijske centre, kjer so ekskurzije mogoče in se vzorna dela vidi.

G. Šubic predoči težkoče glede učnih prostorov, ker je tehnika zasedla vse razpoložljive prostore, oziroma je vtisnila čezmerno že obrtno šolo ter hoče še celo prostore za neko »Dijaško društvo« v poslopju imeti; ker so se morali celo garderobni prostori s cementnimi tlaki vporabiti za učilnice, je skoraj izključeno, da bi se tečaji mogli v obrtni šoli vršiti.

G. Ravnikar povdarja, da mora urad za pospeševanje obrti v zvezi z obrtno šolo preskrbeti učne prostore in osobe, ki naj bo razun pedagogičskih, knjigovodstvenih predmetov zgolj strokovnjaško. Ker bi se učni tečaji vršili le po 3 in 3 mesece v letu, osnujejo se lahko i po večjih pokrajinskih središčih učni tečaji ter bi se na ta način vpeljal nek modus potovalnih učiteljev, ki bi zadačo zamišljenih učnih tečajev vspešno in strokovnjaško reševal. Seveda bodo stroški, a bodočnost obrtništva zahteva od vseh merodajnih faktorjev, osobito od države, da store takoj svojo dolžnost ter pomagajo v njih lasten hasek napredek želečemu slovenskemu zavednemu obrtništvu.

G. Franchetti se strinja s predgovornikovimi izvajanjem ter povdarja, da se mora takoj z omenjenimi činitelji v stik stopiti, ker prireditve tečajev je silno nujna.

G. Primožič izjavlja za svojo zadrugo, da so tečaji neobhodno potrebni, samo glede učnega časa priporoča naj bi se tečaji za mizarstvo v zimskem času vršili, ko obrt stagnira.

G. Špeletič se v polnem obsegu pridružuje izvajanjem predgovornika ter vgotavlja, da imajo slikarji v svoji sredi strokovnjaka Božiča, ki je priznan veščak, posebno v jugoslovanskem miljeju, nadalje imajo pleskarji veščaka Remžgarja, ter bi navedena lahko vspešno pouk vršila.

G. Kordelič javi, da je urad za pospeševanje obrti razpisal mesti strokovnih učiteljev za čevljarstvo obrt in krojaštvo ter se bodo v kratkem tečaji otvorili, glavno je zdaj pridobiti subvencije za tečaje obiskujoče neimovite obrtnike.

G. Šubic priznava veliko potrebo tečajev. Predsednik je tozadevne izpraševalne komisije, a že vrsto let se ni nihče k preizkušnji oglašil, pač pa tavajo mojstri in pomočniki v temi nevednosti, zatoraj je skrajni čas, da se dvigne obrt s prirejanjem tečajev.

G. Ravnikar spominja pričetek zidarskih in tesarskih tečajev, ki so na 2 leti določeni. Težak je bil začetek, danes je že lepo število preizkušenih mojstrov. Za rokodelske obrti zadostoval bi dvakrat trimesečni tečaj.

G. Šubic opozarja, da i letos obiskuje 10 tesarjev tečaj, pripomni, da bi bili v polletnem času

tisti prostori na razpolago za tečaje rokodelskih obrti.

Sklene se prirediti za začetek učne tečaje za:

1. kovinarje (kamor spadajo kovači, ključavnice, čarji, železo-strugarji, elektrotehniki in mehaniki);
2. kolarje;
3. mizarje;
4. slikarje (sobne črko pleskarje, šličarje).

G. Ravnikar ugotovi veliko važnost, da se priredijo za tesarske pomočnike polirski tečaji, ozir. šole, kjer bi se taisti po polovico leta teoretično vežbali, a polovico leta morali biti praktično pri boljše kvalificiranem mojstru zaposleni.

G. Šubic stavi na razgovor preskrbo stanovanj tečaje obiskujočih. Prizna se stanovanjska mizerija, vendar se ima upanje, da bi se potom magistrata, odnosno vlade vendar kje dobil kak skupen prostor za spanje; ako je toliko tisoč pokrajinskih učencev vseh malih do visokih šol pod streho, ni dvoma, da bi se tudi ne dobila za nekaj mesecev streha za 40 do 60 glav, konečno so vojašnice dovolj prostorne.

G. Šubic preide k razmotrivanju najtežje točke prireditve tečajev, t. j. ogromne svote za kritje stroškov.

Anketa prizna upravičenost Šubiceve bojznosti pred velikimi stroški, a postavi se na stališče, da prva dolžnost civilizirane države in predvideče uprave in racionalnega državnega gospodarstva je, da postavi temelj dobrobitu državljanov, ki pa je le mogoč z razcvitom obrti, za kar se mora investirati najvišje svote, kajti le od dobro situiranih obrtnikov zamore se davke zahtevati. Prvi predpogoj za državni blagostan je: zavedno, izvežbano, moderno obrtništvo, za vstvaritev katerega pa državi ne sme biti najvišja svota previsoka, saj se jej bo v kratkem nešteto krat povrnila.

Anketa sklene, državo in ministarstvo za trgovino in industrijo naprositi za podporo iz preostalega sklada, ki se ni porabil za nesrečno Koroško.

Sklene se nadalje, prositi urad za pospeševanje obrti, katerega uspešno delovanje se pohvalno priznava, za nastavljenje učnih moči in brezplačno preskrbo materiala za tečaje. Potom časopisja naj se takoj ugotovi število obrtnikov, ki bi tečaje radi obiskovali.

S tem je bilo posvetovanje o tečajih končano.

G. Franchetti oriše v kratkem misel prireditve »Obrtne razstave« v Ljubljani (julij, avgust) leta 1921 ter naprosi ravnatelja Šubica za prepustitev državne obrtne šole v ta namen.

G. Šubic toplo pozdravlja misel ter obljubi dati celo poslopje na razpolago. Omenja tudi prostorov kraj šole, ki bi se lahko v najem vzelo ter pokaže veliko zanimanje za projekt, ki naj pokaže svetu, da i slovenska obrt in industrija stoji visoko in se ne boji s svojimi izdelki tuje konkurence.

Sklene se naprositi trgovsko in obrtniško zbornico, urad za pospeševanje obrti, ministarstvo za trgovino in industrijo, oddelek v Ljubljani, poverjeništvu za uk in bogocastje, poverjeništvu za javna dela, komisarijat za tujski promet, občinski svet ljubljanski, vse občine, banke, denarne zavode, gremij trgovcev za projekt zainteresirati in naprositi prispevke.

Razširjajte Obrtni Vestnik in pridobivajte novih naročnikov!

Dopisi.

Nova industrija v Jugoslaviji. Slovenski puškarji v Borovljah so sklenili, izseliti se v Jugoslavijo in prenesti sedež puškarske industrije v Kranj. Vsled strogo izvajane gospodarskega bojkota so pojetniki bili k temu koraku prisiljeni, ker v Nemški Avstriji ne dobivajo nobenih naročil in torej ne morejo obstati. Z narodnega stališča je tudi ta selitev odobravanja vredna. Slovenski delavci, ako bi že res dobili zaslužek pri nemškutarskih podjetnikih, bi se v Borovljah kmalu ponemčurili, v Kranju pa bodo ostali dobri Slovenci, drugi pa, manj zavedni, ki bodo prišli za njimi, se bodo na Kranjskem v svoji narodni zavesti utrdili. Ker bo odslej naprej vsak Jugoslovan lovske puške naročeval lahko iz tovarn v Kranju, ostal bo denar v naši državi, ki bi sicer romal v Borovlje, torej v inozemstvo. V Kranju vlada pri vseh slojih za puškarsko industrijo največje zanimanje. Prvo delavnico, v kateri bodo izdelovali vsakovrstne lovske puške in popravljali stare, pokvarjene, je otvoril v Ažmanovi hiši brat prof. Mišica, Janko Mišic. V mestu so sestavili poseben odbor, naloga bo, poskrbeti potrebne prostore za nove delavnice in za delavska stanovanja. Kakor hitro dosepejo vsi stroji za pripravljanje in izdelovanje sirovin, našlo bo lep zaslužek pri novi industriji mnogo spretnih in pridnih delavcev, posebno iz Kroepe in Kamnegorice, kjer zdaj itak železna industrija skoro popolnoma počiva. S puškarsko industrijo se bo pomen našega mesta zelo dvignil, to pa tem bolj, ker namerava vlada, kakor hitro bo nova industrija kolikor toliko udomačena, v Kranju otvoriti strokovno šolo za puškarijo, za katero so vsi potrebni strokovni učitelji že na razpolago. Ako bodo vsi Jugoslovani pri naročevanju pušk se strogo držali narodne dožnosti, bodo zagrizeni nemčurski delavci in podjetniki v Borovljah kmalu občutili, kaj so zgubili z Jugoslavijo. Kranj, metropola naše Gorenjske, pa bo v doglednem času postal naš jugoslovanski — Birmingham.

Podporni zaklad obrtnih zadrug. V podporni zaklad, ki naj služi v dobrodelne namene članov zadrug, predvsem glede onemoglih, se stekajo vse globe zadr. članov, kar je povsem na mestu. Največ denarnih glob pa plačajo šušmarji, to so oni, kateri delajo brez obrtnega lista, kateri so ovađeni potom zadrug in njenih članov. Te globe bi se imele stekati isto tako v združni podporni sklad, ker po vsej pravici spadajo edino semkaj. Vse te globe pa se stekajo v korist okrajnih bol. blagajn, kar gotovo ni umestno. Sušmarje ima pravico kaznovati edino okraj. glavarstvo, ne pa zadruga; nasproti temu bi ne imeli ugovora, pač smo pa obrtniki upravičeni zahtevati, da se izroče te globe zadrugam za njih podporne sklade in to vsaki zadrugi le globe šušmarjev njih stroke. N. pr. čevljarska zadruga le od onih, ki delajo škodo nje članom itd. Obrtniki zahtevajmo to, ker kar nam pripada, zakaj bi bili nepoklicani deležni tega. V obrtni zakon Kraljevine SHS naj se to vpelje. Zato zahtevajmo na vseh združnih zborovanjih to izpremembo, kar bode obrtnemu stānu, posebno pa onemoglim obrtnikom v korist.

Malovič.

Dopis iz Celja. Pozor, fotografi! Posrečilo se je, v Celju zaslediti zopet tri potnike s povečanimi slikami tvrdke Josef Dachs na Dunaju. Ponujali so najprvo na ogled, komad po 2 dinara, pozneje bi

sledilo šele nadaljno naročilo itd. Kaka umazana konkurenca to je in na kak način se to vrši, Vam je g. ko'egi vsem znano. Treba pa je, da se ta židovska ideja pri nas potlači takoj, da se zopet ne oplodi, kakor je to bilo v stari Avstriji. Priporočal bi vsem gg. kolegom, da bi take potnike iz tujine zasledovali in takoj ovađili. Zadruga pa naj pri vladi takoj zahteva, da se taka umazana trgovina v interesu naših obrtnikov prepove. Mi plačujemo davke, ti židje pa za našo državo nič! Ti trije potniki so prekoracili mejo 8. t. m. in so nabirali naročila od Maribora sem do Savinjske doline ter istih nabrali do 15. t. m. nad 300. Čutili so ti potniki, da jim preti nevarnost, zato so hoteli g. Piku in meni izročiti ta naročila povečanih slik, da bi jih izdelala, ali midva sva ponudbo odklonila. Izrazili so se, da si poiščejo v Ljubljani ali Zagrebu kakega fotografa, kateri bi dal firmo in sedanja naročila izdelal. Upamo, da zadruga obvesti vse g. kolege o tej goljufiji ter dvomimo, da bi kak pošten kolega dal ime takemu umazanemu delu. Potniki nimajo razen navadnega potnega lista in priporočila svoje firme nobenega dovoljenja izvrševati ta posel. Pri referentu obrtnih zadev so bili potniki kaznovani vsak po 40 kron ter se jim je potni list zopet izročil. (Smešno, da svoje delo zopet nadaljujejo). G. Pik in jaz se s tem nisva zadovoljila ter sva naprosila pri policiji, da se takoj izženejo čez mejo, kateri prošnji je gosp. polic. pristav Logar ugodil. Jutri bodo imenovani izgnani. Pripomnim, da je bil eden izmed teh potnikov aretiran radi hujskanja proti državi. Ni pa izključno, da se čez par dni zopet pri nas pojavijo.

Celjskim kakor tudi drugim šiviljam in krojaškim mojstrom v razmišlja je. Premalo skupnosti in zaupanja vlada med nami, akoravno bi se dalo s skupnim nastopom marskaj doseči. Pri tem razmišljanju mi pride na misel, kako potrebna bi bila stanovska organizacija za nas. Vsakdo se peča z našimi iznajdbami in si polni malhe, vsled česar ponavadi spreten krojač trpi bedo. V prvi vrsti bi se moralo delovati nato, da se zabrani prodajalcem kupčevanje z oblačili, ki delajo skoz to veliko konkurenco izučeni krojačem. Ako bi jaz hotel odpreti gostilno, kavarno ali sitničarijo, bi se me najprvo vprašalo, ali sem izučen v tej obrti. A v naši obrti sme vsak žid razpečavati oblačila, če le ima denar. Obenem imamo po vseh kotih polno nepravilno izučeni šivilj in krojačev, ki šušmarijo, ne da bi plačevali davkov itd. Dobava potrebnega blaga, kakor tudi potrebnih izobraževalnih pripomočkov bi se dala doseči potom organizacije. Vzemimo si za vzgled delavce, kateri so si znali bedno stanje potom organizacije tako znatno izboljšati. Posnemajmo jih, ne pa podcenjevati in napadati kakor imajo nekateri tovariši to slabo navado. Zahvaliti se imamo v resnici delavcem, ki so spravili našo obrt do tega viška na katerem stojimo. Torej tovariši na delo, da bomo mojstri, kakor delavci si priborili boljšo bodočnost!

Med slovenskimi obrtniki najbolj razširjeni list je „Obrtni Vestnik“. Zato inserirajte v tem listu.

Zadružna naznanila.

Spomenica pokrajinske zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev za Slovenijo v Ljubljani. Glede na intimat zdravstvenega odseka za Slovenijo in Istro z dne 16. oktobra 1920 št. 10.735, obveščen zadrugi po mestnem magistratu v Ljubljani z dopisom z dne 21. oktobra 1920 št. 21.107/ref. II c (dostavljen 23. okt. 1920.) vložilo je zadružno načelstvo spomenico v blagohotno uvaževanje z zaprositvijo odpomoči. Na podstavi člena 33 sanitetnega zakona izdal se je iz ministrstva narodnega zdravja v Beogradu pravilnik o brivnicah, naredba 604, priobčena v uradnem listu kraljevstva SHS v Ljubljani z dne 22. avgusta 1919, št. 136. Brivci so že pred to naredbo strogo pazili na največjo snago v brivnicah in zadruga dobro pomni nevarnost, ki bi nastala lahko z razmnožitvijo lišaja brade potom brivnic ter je zadruga opomnila svoje člane na zgoraj omenjeni pravilnik. Ker mora biti ta pravilnik natisnjen in v vsakem obratu nabit na vidnem kraju in ni dobiti več izvedov citiranega uradnega lista, v katerem je vrh tega naredba zelo nepripravna, na dve strani zlomljena, natisnjena, treba je preskrbeti najmanj 200 izvedov pravilnika, da se ga razpošlje brivcem. Zadruga nima sredstev za natis, vrh tega je taista gotovo opravičenega mnenja, da morajo oblastvene naredbe uradno potrjene biti, in če bi občinstvo domnevalo, da je samo zadruga iz lastne inicijative, uprizorila persekucije, izdala naredbo, prosi načelstvo, da blagovoli zdravstveni odsek odposlati 200 natisnjenih, oblastveno vidiranih pravilnikov, ki se bodo članom dostavili. Zahtevati se vendar ne more, da bi bil brivec dolžan biti naročnik »Uradnega lista«, v katerem edino je bil pravilnik priobčen. Naredbe izdajajoča oblast mora taiste tudi uradno dostaviti. Nadalje mora zadružno načelstvo opozoriti na skoraj nemogočo dobavo prečiščenega alkohola, ki je tako drag in ga sploh dobiti ni, da ako zdravstveni svet ne pomore brivcem na kak način do lažjega in cenejšega nakupa, ostala bi sicer potrebna in vsega uvaževanja vredna naredba le na papirju, kot 100 in 100 drugih, ter bi brivci v v slučaju ovadb bili uničeni vsled glob in zaporov. Ker se mora brivske britve in škarje ter trojčke imeti skoraj vedno za delavnega časa v prečiščenem alkoholu, ki se mora po naredbi kar najpogosteje obnavljati in ker alkohol urno izhlapuje, nastanejo za nakup tekočine izredno visoki stroški, ki se pomnože za posode in prekuhanje taistih. I desinfekcijska raztopnina za predpisano dvakratno tedensko škropljenje pohištva množi stroške. Pripomniti je, da je tudi s predpisano uporabo vate zbog visoke cene in dobavnih težkoč izdatek brivca neizmerno zvišala. Ker je ministrstvo narodnega zdravja izdalo naredbo ter obstoja pravilnik, prosi podpisano zadružno načelstvo, da pomaga i država brivcem, da se mu pokore, kar bo pa le mogoče, ako dovoli zdravstveni odsek za Slovenijo in (Istro) odrediti: 1. da se izroči 200 izvedov uradno potrjenih pravilnikov v razpošiljatev članom, 2. da preskrbi zadostno množino in ceneja prečiščenega alkohola proti nakaznicam in 3. da pomore brivcem do cenejšega nakupa vseh drugih za izvrševanje pravilnika neobhodno potrebnih potrebščin. Načelstvo opozarja konečno, da bodo vse te sicer potrebne uvedbe v zvezi z rastočo draginjno in zahtevami pomožnega osobja po zvišanju mezd rodile zvišanje brivskega cenika, kar bo imelo za posledico,

da bodo naročniki iz brivnic izostali, obrt in pripadniki taiste bodo vničeni, a država imela bo manj davčne moči. To je goli faktum in iz tega vidika naj blagovoli zdravstveni svet ugoditi zgoraj označenim 3 točkam prošnje.

Načelnik.

Deželna zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev Ljubljani, je vložila dne 4. novembra 1920 na delegacijo financ v Ljubljani sledečo spomenico: S od poverjeništvu za socialno skrbstvo vidirano mezdno pogodbo, sklenjeno dne 3. novembra 1920 med pomočniki in mojstri, določilo se je, da se mezda tedensko plačuje, kar blagovoli delegacija vzeti na znanje. Ker niso več mojstri obvezni za plačilo dohodnine s pripadki svojih zaposlencev, a bi taisti radi znali za visokost davka, naj bi davčna administracija v Ljubljani vposlala zaznamek vseh prizadetih načelsvu, ki bi za daljno obvestilo pomočnikov preskrbelo. Seznamu naj bode priložena tudi tabela o višini davka za tri stopne tedenske mezde 275 K, 243 K in 212 K. Konečno stavi zadružno načelstvo najponižnejšo prošnjo za milosten odpis različnih plačilnih pozivov z dne 9. septembra 1920 ljubljanskim mojstrom glede na sledečo okolnost: Davek z dokladi terja se od mojstrov za pomočnike, ki že mesece in celo leto niso več pri taistih vslužbeni. Po preteku toliko časa je davčna administracija določila visokost dohodnine z vojnim pribitkom itd.; večina pomočnikov je odpotovala že davno neznanu kam, a zdaj naj bi že itak obubožani obrtnik plačeval za njegov gmotni položaj ogromen zaostanek pomočnikove davčne obveznosti? Splošna neznosna draginja in davčni vijak stiskata že itak dovolj trdo skoraj že zdvojenega poštenega davkoplačevalca, ki nima nikakega premoženja in komaj za skromen preživitev sebe in svojcev z golimi rokami negotov svoj kruh služi; zdaj naj bi pa moral za njegove razmere visoke svote plačati nekaj, kar ni samo on, temveč so v glavnem oblasti zakrivile, ker niso pravočasno zadrugu obvestile o visokosti dohodnine in obveznosti mojstrov. Slednji so zbog razmer danes popolno nezmožni plačati zaostanek in ker faktično niso sami zakrivali taistega, se nadeja zadružno načelstvo, da bode delegacija financ enkrat milost izkazala ter odpisala brivskim mojstrom naloženi davek za svoje pomočnike v pretekli dobi.

Načelstvo

Zadruga sodavičarjev za Slovenijo v Ljubljani. Poročilo zadruga sodavičarjev za Slovenijo o izrednem občnem zboru z dne 21. oktobra 1920 ob 10. uri dopoldne v hotel Lloyd v Ljubljani. Načelnik Emil More, otvori izredni občni zbor, pozdravi navzoče došle člane zadruga, kateri so se v obilnem številu zbrali, ter nadaljuje: Sklican je današnji izredni občni zbor radi vpeljave trošarine na naše sodavičarske izdelke. Na zadnji društveni seji dne 5. oktobra t. l. se je predložil po odborniku Simon Kunčiču protest proti vpeljavi trošarine, ter s to spojene obveznost, kakor so: delavni čas, vpeljavo skladišč, trakov na steklenice itd., ter se je ta protest odposlal po narodnem predstavniku dr. Francu Pestotniku na ministrstvo za finance v Beograd. Razun tega se je pa še sklenilo, poslati prepis protesta na ministra dr. Vekosl. Kukovca, trgovsko in obrtno zbornico, delegaciji ministrstva financ v Ljubljani, deželni zvezi obitnih zadrug. Tudi na shodu trgovskega gremija v Mestnem domu se je povdarjalo, da naj deputacija, ki je namenjena, se podati na merodajno mesto v Beograd, zastopa so-

kovinarstvo in sicer za ključavničarstvo, kovaštvo, elektrotehniko, železo-strugarstvo ter mehanične obrti, kolarstvo, mizarstvo, slikarstvo, črko-slikarstvo, pleškarstvo in ličarstvo. Kdor se misli vdeležiti teh tečajev, naj se takoj zglašuje ter se mu bodejo vsa potrebna navodila vposlala.

„Adresar za Slovenijo“, katerega že težko pričakujejo vsi, posebno pa industrijski in obrtniški krogi, je že v tisku in izide tekom prihodnjega meseca. Knjiga bo imela bogato vsebino in bo nudila vsakemu brez ozira na stan in poklic, zlasti pa kupčijskim in obrtniškim krogom splošno sliko našega gospodarskega razvoja in bo pokazala vsakemu pot in možnost uspešne oddaje svojega blaga in pa nabavo njemu potrebnih predmetov ter se vsem krogom toplo priporoča. Knjiga lično vezana stane v prednaročbi K 240.— proti takojšnjemu predplačilu K 120.— in se naroča pri uredništvu Adresarja Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

Gostilničarska strokovna šola se bode ustanovila s 10 % do 25 % doklade od tujskih postelj, ki se bode pri ljubljanskih hotelih in gostilnah pobirala.

Obrtniški večeri. Vsled sklepa načelstva obrtnih zadrug v Ljubljani z dne 2. avgusta 1920 vršili se bodejo vsak prvi ponedeljek v mesecu prijateljski sestanki združenih članov in njih obitelji v svrhu boljšega medsebojnega spoznavanja ter poročil o položaju in izvajanj enotnega združenega delovanja. K tem obrtniškim večerom najvljudneje vabi vse mestne in pokrajinske gg. tovariše za »Pokrajinsko zvezo obrtnih zadrug za Slovenijo v Ljubljani« Engelbert Franchetti, i. r. načelnik.

Preganjanje slovenskih koroških obrtnikov se je pričelo. Nemčurji so napovedali bojkot svojim sorojakom, ker so pri plebiscitu glasovali za Slovenijo. Tako se oglašajo pismeno in osebno iz Borovlj, Rožeka in drugih krajev obrtniki, proseč zvezo, naj bi jim kako novo obrtovališče svetovala. Načelstvo prosi, da se naši obrtniki usmilijo nedolžno preganjanih tovarišev ter naznanijo najhitreje kraje, kjer bi se zamogli nastaniti narodni obrtniki (dimnikar, urar, pek, čevljar, kovač itd.).

Posestniki kamnolomov in sploh vsi zainteresirani za mineralne snovi se tem potom vljudno naprošajo, da naklonijo minera oško-petrografskemu inštitutu naše univerze (v roke g. prof. K. Hinterlechnerju, deželni dvorec) vzorce vseh onih snovi, ki jih izrabljajo, bodisi v katerikoli svrhe kamnoseške, cementne, keramične, kemične ali kake druge industrije, kot stavbeni kamen ali kot nasip za ceste, železnice kot glinovino itd. Imenovani želi sestaviti strokovno zbirko takega domačega materiala za rabo pri poduku bodočih naših inženjerjev, obenem naj se pa ustvari tu informativna zbirka tudi za mnogoštevilne zainteresirane iz tu in inozemstva, ki prihajajo sedaj po razne tozadevne informacije. Čim popolnejša slika bi se dobila na ta način od naše kamene industrije v najširšem pomenu besede, tem lažje bi podpirala in pospeševala tudi ena panoga naše obrti in industrije drugo. Vzorcni naj so 7 do 9 cm veliki ter kaka 2 cm debeli in sicer če mogoče: a) surovo obdelani, b) lepo otesani in c) zglijani (polirani), da se spozna njih kvaliteta v vsakem oziru. Tem kosom naj so dodane še kake šibre istega materiala za prilično znanstveno preiskavo. Sipke in glinaste snovi naj bi bilo za kake

3—4 pesti. Vsak material mora biti strogo ločen od drugega z natančno navedenim nahajališčem. Brez poslednjega je snov absolutno nerabna in ne pride v zbirko. Kdor ima snov, ki je v katerikoli oziru (kemično, trdnost itd.) že preiskana, se naproša tudi za dotične podatke. Kdor želi, da ne pride stvar v javnost, se mu tajnost jamči.

Cenik podkovanju konj, sklenjen med kovači kovinske zadruge 31. oktobra 1920 v Ljubljani.
Zimska podkova: štev. 0 K 28.— (din. 7.—), štev. 1 K 32.— (din. 8.—), štev. 2 K 36.— (din. 9.—), štev. 3 K 40.— (din. 10.—), štev. 4 K 44.— (din. 11.—), štev. 5 K 48.— (din. 12.—). Sklenjena podkova: štev. 1 K 30.— (din. 7 50), štev. 2 K 34.— (din. 8 50), štev. 3 K 38.— (din. 9 50), štev. 4 K 42.— (din. 10 50), štev. 5 K 46.— (din. 11 50), štev. 6 K 50.— (din. 12 50). Stara podkova K 12.— (din. 3.—). Stara podkova zagrifana K 15.— (din. 3 75). Ostrice: štev. 1 K 1 50 (din. 0 38), štev. 2 K 1 70 (din. 0 42). Ostrice H K 2.— (din. 0 50). Cenik mora biti pri vseh članih strankam vidno razobešen.

Kovinska zadruga v Ljubljani, dne 2. novembra 1920:

Valentin Urbančič, i. r.
načelnik.

Pozor! Obrtne oblasti zahtevajo, da združna načelstva naznanijo nemudoma člane preizkuševalnih komisij za vajence oziroma pomagalce in mojsterske preizkušnje. Prepis članov komisij naj se vpošlje zveznemu načelstvu, Ljubljana, Beethovnova ulica 10. Ne zabite naročiti »Vestnik« in »Koledar«!

Vajenci, ki bi se radi kovaške in dimnikarske obrti učili, naj se takoj zglašijo pismeno ali osebno v zvezni pisarni, Ljubljana, Beethovnova ulica 10, kjer se dobe vsa pojasnila.

Nakupovalna zadruga kovinarjev v Ljubljani ima mnogo železa in pločevine (pleha) po jako nizkih cenah na prodaj. Poizvedbe pri kleparskem mojstru in inštalaterju Eker, Ljubljana, Dunajska cesta.

Obrtniški koledar za l. 1921 se že veže in izide v kratkem v zelo priročni, trpežni, elegantni obliki. Vsebuje 160 strani tvarino, ki bode vsakemu obrtniku dobro došla. Gotovo bode najboljši slovenski koledar te vrste. Vsled obilno dohajajočih naročil naj nemudoma vsak zase in prijatelje naroči koledar, ki bi ne smel v nobeni obrtniški rodbini manjkati. Naročila sprejema: Pokrajinska zveza obrtnih zadrug za Slovenijo v Ljubljani, Beethovnova ulica 10.

Nakupovalna zadruga kovinarjev v Ljubljani vgotovila je na svoji seji dne 14. oktobra 1920, da nakupovalnica prav dobro posluje. Obratna glavica se izvrstno obrestuje, člani pa dobivajo blago po nizkih cenah, n. pr. v železnih trgovinah stane predmet 48 K, a zadruga oddaje članom isto, mogoče še boljše blago po 38 K. Požuri se naj vsak kovinar k pristopu, vzame naj delnico, ki stane 500 K, a enkratna vpisnina znaša 50 K. Delnice se dobi pri načelniku gosp. Urbančiču Valentinu, Ljubljana, Žabjek ali pri združnem blagajniku in tajniku gosp. Eckerju, Ljubljana, Dunajska cesta.

Kovinarji, na noge! Pristopite hitro k nakupovalni zadrugi, ki hoče ravno zdaj zopet razširiti svoje uspešno delovanje.

Dodatna naredba k osemurnemu delavniku Beograd, 3. novembra. Ministrski svet je podpisal naredbo, ki jo je predložil minister za socialno politiko. Ta minister se pooblašča, da za malo obrt

podaljša delavni čas na 9 ur. — Nadalje je bila podpisana naredba za zavarovanje zoper nezgode.

Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani. Proračuni se morajo vrniti točno izpolnjeni najpozneje do 14. novembra 1920 ter v istem roku vplačati zavarovalni prispevek. Ako zavarovalni prispevek ne bo vplačan do 14. novembra 1920 se bodo računale od 15. novembra 1920 naprej 5% zamudne obresti.

Dr. Sagadin.

Podkovstvo. Pouk kovačem in konjerejcem. Vodja državne podkovske šole v Ljubljani, živinozdravnik Lovro Tepina, je ustregel veliki potrebi kovačev in tudi umnejših konjerejcev, ko je spisal lepo in dobro knjigo o podkovstvu. Stari Bleiweis je bil med Slovenci prvi in zadnji, ki je o tem predmetu sestavil malo brošuro, ki je pa že pred desetletji postala docela zastarela in neuporabna. Ni dvoma, da bo Tepinovo »Podkovstvo« mnogo pripomoglo k poglobitvi strokovne naobrazbe podkovačev, kar ne bo le v korist podkovskega stanu, marveč zlasti tudi v povzdigo naše konjereje. Tepinovo »Podkovstvo« vsebuje tudi jako dragocen donesek v slovenski medicinski in veterinski terminologiji. Piscu se pozna, da obvlada snov, ki jo je obdelal, nele teoretično, marveč tudi praktično. Knjigo pojasnjujejo lepe 104 slike, ki so za čitatelja najboljše učni pripomoček. »Podkovstvo« je izdala in založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 45 K. Knjiga se naroča po vseh knjigarnah.

Državna podkovska šola v Ljubljani. Obvezni polletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. januarja 1921. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani, do 10. decembra 1920 prošnjo ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. učno spričevalo, 5. ubožni list in 6. нравstveno spričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državno podporo ter imajo prosto stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

Zadruga rokodelskih in sorodnih obrtov v Škofji Loki naznanja, da se vrši pomagalska preizkušnja v nedeljo 21. novembra ob 10 uri dopoldan. Kdor se hoče prijaviti k preizkušnji, naj se javi najkasneje do 18. novembra pri načelniku preizkuševalne komisije g. Kavčiču, kjer se dajo nadaljna navodila. Na poznejše prijave se ne bode oziralo.

Obrtniški tečaji. Oglašja se pismeno posebno neštevilno pomočnikov in mojstrov za obiskovanje nameravanih obrtniških strokovnih tečajev v pisarni pokrajinske zveze. Vse stroke so zastopane. Zanimanje je jako veliko, dokaz ukaželjivosti in uvidevanja, da le strokovno podkovani obrtniki zamore tekmovati v boju proti preplavljenju Slovenije z inozemskimi obrtnimi izdelki. Krojaški, čevljarški, keramični strokovni učitelji bodo v kratkem imenovani, tudi za kovinske obrti (kovaška, ključavničarska, elektrotehnična, mehanična itd. dela) zagotovljena je učna moč inženersko strokovnjak, ki je danes še v Beogradu pri popravilu kabelnov neobhodno zadržan. Za slikarsko, mizarstvo, kolarsko in sedlarsko obrt se vrše predpriprave za ustanovitev tečajev. Treba je pa takoj prijav vseh poduka željnih, da se razvrste tečaji tudi po večjih podeželskih krajih, ker se bodo te tečaji vršili tudi po deželi potom potovalnih učiteljev. Prijave na »Po-

krajinska zveza obrtnih zadrug za Slovenijo v Ljubljani« Beethovnova ulica.

Obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani, imajo več kot 800 učencev in je vesel pojav, da vajenci z največjim veseljem silijo sami v šolo. Priznati se mora, da zahteva obisk šole veliko žrtev od mojstrov, kajti pomanjkanje luči prisililo je šolski odbor za nadaljevalne šole, da se mora pouk vršiti dvakrat na teden popoldne od 14. do 16. ure in ob nedeljah od 8. do 12. ure, kar povzroča mojstrom veliko breme. Ljubav do napredka ter skrb za boljšo prihodnost vajencev, mojstrom tudi to breme pusti prenašati.

Obrtniški koledar za leto 1921., se bode začel v kratkem razpošiljati in treba je najurneje naročila, da ne bode pošel. Upravništvo obrtnega koledarja pisarna pokrajinska zveza obrtnih zadrug Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Dobava smodnika. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani ima na zapolgo večjo množino navadnega in ojačenega razstrelilnega smodnika. Po železnici se bo odpošiljalo najmanj po 100 kg vsake vrste. Manjše množine se bodo oddajale pri tvrdki Fr. Sevcik, Ljubljana, Židovska ulica. Interesenti naj prigrasijo svoje potrebščine najkasneje do 20. t. m. in predložijo objednem tozadevno potrdilo od okrajnega glavarstva ali županstva.

Tečaj za luženje (bajcanjp). Urad za pospeševanje obrti bo priredil skupno z državno obrtno šolo v Ljubljani dvadnevni tečaj za luženje (bajcanje). Pouk bo celodnevni. Interesenti-mizarji naj takoj prigrasijo svojo udeležbo na Urad za pospeševanje obrti, Dunajska cesta št. 22.

Električna razsvetljava za obrtnike v Ljubljani. Na seji občinskega sveta dne 9. novembra 1920 odgovoril je g. podžupan dr. Triller na vprašanje občinskega svetnika g. Franchettija da bi dobili obrtniki električno razsvetljava, sledeče: V mestni elektrarni je bil postavljen zadnji stroj leta 1905. Od tega časa se je potreba električne luči silno pomnožila. Kakor znano je pred vojno nasprotoval mestni občini tedanji deželni odbor, da se ni mogla napraviti kaka vodna centrala. Obstoječe razmere naravnost izključujejo vsako misel, da bi mogla mestna občina sedaj na svojo pest graditi na Savi lastno električno centralo, ki bi veljala s potrebnimi preuredbami v mestu veliko več kot 100 milijonov kron. Misel, da bi se napeljala elektrika iz Fale, je padla v vodo, ker je naprava daljnovoda do Ljubljane sedaj neizvedljiva. Obstoječa parna centrala, ki je skrajno obtežena, je zastarela. Treba bi jo bilo popolnoma preurediti, kar bi veljalo veliko milijonov. Značilo bi to le nekaj provizorij, ker bi se vsled dragega pfemoga morala kasneje vendar le zidati kaka vodna centrala. Edino upanje za delno odpomoč bi bila izpopolnitev elektrarne v Medvodah, iz katere bi tudi ljubljansko mesto moglo dobivati primerno množino elektrike. S to družbo naj bi se mesto pogodilo za dobavo električnega toka za toliko časa, dokler si občina v boljših razmerah ne zgradi lastne vodne centrale. Če se medvodska naprava dogradi, tedaj bo vsem sedanjim prosilcem lahko ustreči. Občinski svet od leta do leta sklepa vsako jesen glede prepovedi porabe električnega toka v večernih urah, kar je najboljši dokaz, da mestna elektrarna sedaj ne more sprejemati novih konsumentov.

Toaletno in brivsko milo

!!! na drobno in debelo se dobiva pri načelniku brivske zadruge v Ljubljani, Dunajska cesta 20. !!!

Zavod za tehnične in elektrotehnične naprave
Vojnovič & Cie - Ljubljana
 Wilsonova c. 22, se priporoča.

Arhitekt in stavbenik
VILJEM TREO
 stavbeno podjetje.
 LJUBLJANA, Gosposvetska c. 10.

ANTON TONEJC & Comp.
 Glavna zaloga Rogaške kisle vode za Štajersko in Koroško vedno vseh vrst v zalogi.
 Kupuje in prodaja vse vrste deželnih pridelkov.
 Maribor, Mlinska ulica št. 23.

Naročajte Obrtni koledar za leto 1921.

Čevljarska zadruga z o. z. v Žireh

— nad Škofjo Loko —

izdeluje vsake vrste

 čevlje

od priprostega do najfinejšega izdelka ter prevzema v izvršitev vsako količino po naročilu točno, solidno in po sedanjim razmeram primernih cenah. Izvoz vsepovsod.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila. 6, 5—5

Pravi firnež

v priznano najholjši in zanesljivi kakovosti.

Vse vrste barv, suhih in oljnatih, barve za obleke, mavec (gips), mastenec (Federweiss), ameriškansko strojno olje, prašno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarske, slikarske in zidarske čopiče, kakor tudi druge v to stroko spadajoče predmete

ima še vedno v zalogi tvrdka:

Medic, Rakovec & Zankl
 družba z o. z.

Preje **A. ZANKL sinovi,**

Ljubljana.

Ceniki se sedaj ne pošiljajo.

12, 11—5

I. in največja jugoslovanska tovarna za barvanje, kemično čiščenje, pranje in svetlo-likanje perila.

 Barva vedno vsakovrstno blago,

 čisti obleke,

 pere vsakovrstno perilo in hodi brezplačno na dom iskat,

 svetlo lika

ovratnike, zapestnice, srajce.

9, 12—5

Jos. Reich.

Tovarna: Poljanski nasip števil. 4.

Podružnica: Šelenburgova ulica 4.

Poštna naročila se točno izvršujejo.

Nujna dela se takoj izvršujejo.

M. KUŠTRIN

LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 20. — TELF. 470.

PODR. MARIBOR

JURČIČEVA ULICA 9.

PRIPOROČA
PNEVMATIKE ZA AUTO
IN KOLESA, TER VSAKE VRSTE
GUMIJEVIH PREDMETOV, ISOLIRANE ŽICE
ZA ELEKTRIČNO NAPELJAVO IN ELEKTROTEH-
NIČNI MATERIJAL PO NAJNIŽJIH DNEVNIH CENAH ! ! ! !

1, 24—3

10 12—5

MATIJA PERKO

stavbeni in pohištveni mizar v Zg. Šiški
15 pri Ljubljani, Celovška cesta 12—5
porablja v svojem obratu samo najboljše blago.

Izvršitev točna. — Cene zmerne. — Za izvršena dela se jamči.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 30.000.000.—. Rezerva nad K 10.000.000.—.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Trst, Zadar.

Ekspozitura: Kranj. **Brzjavni naslov:** Jadranska

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

7, 13—5